

عنوان مقاله:

نقش خیال در اخلاق با تاکید بر تعالیم اهل بیت (علیهم السلام)

محل انتشار:

دومین همایش بین المللی و سومین همایش ملی اسلام و ارزش های متعالی (سال: 1397)

تعداد صفحات اصل مقاله: 13

نویسندگان:

عبداله صلواتی - عضو هیئت علمی (دانشیار) دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی تهران

اشرف خمسه رنجبر - دانشجوی کارشناسی ارشد فلسفه و حکمت اسلامی دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی تهران

خلاصه مقاله:

انسان موجودی متشکل از قوای متعدد جسمی و روحی است بین قوای روحی، قوه خیال از ویژگی ها و قابلیت های منحصر به فردی برخوردار است. تبیین خصوصیت ها و توانایی های این قوه در علم فلسفه و عرفان صورت گرفته است. در علم اخلاق بحث راجع به قوه خیال، خیلی محدود و بیشتر صبغه فلسفی و عرفانی و در مواردی معنی عرفی به خود گرفته است. در تاریخ فلسفه اسلامی از زمان فارابی تا عصر حاضر، بحث از خیال از مباحث بسیار مهم بوده است. فارابی و ابن سینا، خیال را قوه ای جسمانی می دانند. سهروردی علیرغم پیروی از شیخ الرییس در جسمانیت خیال، صور خیالی را مجرد می داند. در این میان ملاصدرا، برخلاف فلاسفه پیشین، خیال را قوه ای مجرد به مجرد مثالی می داند. در نظر ملاصدرا قوه خیال با این ویژگی که مرز مادیت و تجرد است و از سایر قوا ممتاز می شود. مبانی علم النفس حکمت متعالیه، تحلیلی برهانی و متعالی از قوه خیال دارد ملاصدرا را به جهت جنبه عرفانی فلسفه خویش، قوه خیال را دارای ویژگی های تجرد مثالی و خلاقیت می داند. یکی از مراتب سه گانه نفس انسان، مرتبه خیالی است تمام افعال اختیاری انسان، متشکل از سه اصل مهم تصور فعل، ایجاد شوق و فعلیت اراده است تصور تمام مبادی افعال اخلاقی از مرتبه خیالی نفس صادر می شود. به خاطر منشا بودن قوا در ایجاد افعال و صفات متصف به خوب و بد ویژگی ها و قابلیت های قوه خیال، تبیین و بررسی جایگاه و نقش خیال در اخلاق ضروری به نظر می رسد رویکرد دین در اخلاق به خاطر منشا و حیاتی اش، مبرا از هر گونه اشتباه و خطاهای بشری است تلفیق رویکرد دینی با مبانی برهانی و متعالی حکمت متعالیه در بحث قوا و بویژه قوه خیال، می تواند راهکار جدید و جامعی در ارایه اصلاح و تهذیب اخلاق باشد. در این راستا، در مقاله حاضر تلاش شده است با استفاده از منابع کتابخانه ای و پیمایشی توصیفی تحلیلی، به پاسخ این سوال دست یابد که: نقش خیال در اخلاق با تاکید بر تعالیم اهل بیت علیه السلام چیست از آن جهت که تصور تمام مبادی افعال اخلاقی انسان، از مرتبه خیالی نفس صادر می شود، خیال می تواند نقش بسیار اساسی در زندگی روحانی و جسمانی انسان داشته باشد، لذا برای رسیدن به سعادت، باید قوه خیال را تطهیر و تقویت نمود.

کلمات کلیدی:

خیال، تجرد خیال، اخلاق، تعالیم اهل بیت (علیهم السلام)، فضایل اخلاقی، رذایل اخلاقی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/812535>

